

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych

BON-XIV.055.1.2025
Warszawa, 7 listopada 2025 r.

Pan

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana petycję, otrzymaną za pośrednictwem Departamentu Wniosków, Petycji i Skarg Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w sprawie rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do ulg na przejazdy kolejowe o osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, ze szczególnym uwzględnieniem osób cierpiących na padaczkę, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nieustannie są podejmowane działania na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, a wszelkie opinie, uwagi i przemyślenia, zgłaszane przez osoby niepełnosprawne jak i przez ich środowisko, dotyczące form pomocy jakie są lub powinny być udzielane osobom z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności są traktowane z należytą uwagą.

Poruszone przez Pana zagadnienie regulują przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego¹ i należą do właściwości Ministerstwa Infrastruktury. Zgodnie z zapisami ww. ustawy, osoby korzystające z usług publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych mogą skorzystać z ulg ustawowych, które zostały przyznane określonym grupom podróжных. Przedmiotowa ustawa - przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego – przyznaje ww. uprawnienia m.in. osobom niepełnosprawnym oraz ich opiekunom i przewodnikom, wprowadzając różne ich stawki - w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. I tak np. do ulgi 93% w czasie przejazdów w pociągach osobowych są uprawnione osoby niewidome uznane za niezdolne do samodzielnej egzystencji - na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych. Ulgą 78% przysługuje dzieciom i młodzieży dotkniętym inwalidztwem lub niepełnosprawnym do ukończenia 24 roku życia oraz studentom dotkniętym inwalidztwem lub niepełnosprawnym do ukończenia 26 roku życia – na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych.

Ulgą ta przysługuje także jednemu z rodziców lub opiekunów dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnym - na podstawie biletów jednorazowych. Jednakże uprawnienie to obejmuje wyłącznie przejazd z miejsca zamieszkania lub miejsca

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 380.

pobytu do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej, placówki opiekuńczo-wychowawczej, placówki oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, a także na turnus rehabilitacyjny i z powrotem.

Do tej ulgi, na podstawie biletów jednorazowych, uprawnione są również cywilne niewidome ofiary działań wojennych uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji - w pociągach osobowych i pociągach ekspresowych.

Więcej informacji w tym zakresie jest dostępnych min. na stronie internetowej Urzędu Transportu Kolejowego <https://utk.gov.pl/pl/pasazerowie/koleiowe-faq/przejazdy-bezplatne/14418.Przejazdy-bezplatne-i-ulgowe.html>

Jednocześnie wyjaśniam, że niepełnosprawność - w świetle przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych² - oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W stosunku do osób, które ukończyły 16. rok życia, zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności przewidują gradację niepełnosprawności poprzez określenie jej stopni: znacznego, umiarkowanego i lekkiego.

Kryteria kwalifikowania do stopnia niepełnosprawności regulują przepisy powołanej powyżej ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej (...) oraz wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności³.

W myśl ww. ustawy, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Przy czym kwalifikacja do jednego z trzech stopni niepełnosprawności może nastąpić tylko po spełnieniu ustawowych kryteriów kwalifikacji do odpowiedniego stopnia. I tak:

- 1) do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- 2) do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- 3) do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych

² Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze zm.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 857.

kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Należy również pamiętać, że ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności bowiem orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka.

Przyjęte zasady orzekania oznaczają, że orzekanie o niepełnosprawności ma charakter kompleksowy. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą/dysfunkcją) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustaloną niepełnosprawność, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze codziennej aktywności. Orzekanie o niepełnosprawności nie jest zatem wyłącznie oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Biorąc pod uwagę powyższe należy zwrócić uwagę, że gradacja stopni niepełnosprawności określa ograniczenia wynikające z naruszenia sprawności organizmu, a tym samym różnicowane możliwości tych osób w codziennym funkcjonowaniu. Dlatego też, działania legislacyjne prowadzone na rzecz tej grupy społecznej uwzględniają przede wszystkim fakt, że zbiorowość tych osób jest bardzo zróżnicowana pod względem struktury, co automatycznie warunkuje zróżnicowanie ich potrzeb, a co za tym idzie, rodzaje - możliwości do otrzymania - wsparcia.

Jednocześnie zapewniam, że zarówno Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jak i Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych są otwarte na wszelkie inicjatywy, które mogą podnieść jakość życia osób z niepełnosprawnościami, w tym także w poruszonym przez Pana zakresie dotyczącym rozszerzenia ulg na przejazdy kolejowe dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Niemniej należy mieć na uwadze, że zmiany te wymagają przeprowadzenia szczegółowego opracowania i wyliczenia skutków finansowych bowiem proponowane przez Pana rozwiązania pociągają za sobą określone skutki finansowe dla budżetu państwa.

Przedstawiając powyższe pragnę dodać, że pomoc państwa winna być kierowana, w pierwszej kolejności, do osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, a do takich niewątpliwie należą osoby z najwyższym stopniem niepełnosprawności oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji.

Z wyrazami szacunku

Piotr Cieszewski
Zastępca Dyrektora
Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/